

Precautions of Creating Examinations About Loan Words in Thai Language Based on National Thai Language Examinations for 6th Grade Secondary Education

Nopparat Sane*

Master of Arts (Thai), Lecturer

Thai Education Program, Faculty of Education, Prince of Songkla University

*Corresponding author: nopparat.sa@psu.ac.th

Received: May 7, 2021 Revised: December 10, 2021 Accepted: January 28, 2022

Abstract

This paper studies types of creating items about loan words in Thai language in the national Thai language examinations for 6th-grade secondary education from 2000 to 2020, and analyzes factors that should be considered as precautions of creating examinations about loan words in Thai language based on the national Thai language examinations for 6th-grade secondary education.

The findings show that over the past 20 years, there are 3-5 items about loan words in Thai language in each of the national Thai language examinations for 6th-grade secondary education. The types of creating the items are moderately consistent. They can be divided into 7 types: types 1 and 2 focus solely on knowledge of loan words in Thai language, whereas types 3-7 include knowledge of other topics. Knowledge of etymology is the precaution that should be taken when creating an examination based on the national examinations.

Keywords: Loan Words, Etymology, National Examination, Creating Examinations

ข้อพึงระวังในการสร้างข้อสอบ เรื่อง คำต่างประเทศในภาษาไทยที่มีแบบคิด มาจากแบบทดสอบระดับชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย

นพรัฐ เสน่ห์*

อ.ม. (ภาษาไทย), อาจารย์

แขนงวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*ผู้ประสานงาน: nopparat.sa@psu.ac.th

วันรับบทความ: 7 พฤษภาคม 2564 วันแก้ไขบทความ: 10 ธันวาคม 2564 วันตอบรับบทความ: 28 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างข้อสอบในแบบทดสอบระดับชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย เรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2563 อีกประการ ก็เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นข้อควรระวังในการสร้างข้อสอบซึ่งมีต้นแบบมาจากแบบทดสอบระดับชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย เรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย

ผลการศึกษาพบว่า ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา แบบทดสอบระดับชาติชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย เรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย มีจำนวนข้อที่ออก 3 - 5 ข้อต่อฉบับ รูปแบบในการสร้างค่อนข้างคงที่ สามารถจำแนกข้อสอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็น 7 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 และ 2 เน้นวัดองค์ความรู้เรื่องคำยืม ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยโดยเฉพาะ ส่วนรูปแบบที่ 3 - 7 มีการผนวกองค์ความรู้เรื่องอื่น ๆ เข้าไว้ด้วย สำหรับปัจจัยที่เป็นข้อควรระวังในการสร้างข้อสอบซึ่งมีต้นแบบจากแบบทดสอบดังกล่าว คือปัจจัยเรื่ององค์ความรู้ ด้านศัพทมูลวิทยา

คำสำคัญ: คำยืม ศัพทมูลวิทยา การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน การสร้างข้อสอบ

บทนำ

เนื้อหาเรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย แสดงอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อยมาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (Ministry of Education, 2008) เช่นนี้สะท้อนว่า เนื้อหาสาระดังกล่าวสำคัญ เมื่อสำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นักเรียนจะรู้จักวิธีสังเกต และเทียบเคียงคำต่างประเทศซึ่งเป็นคำยืมในภาษาไทยว่ามีที่มาจากแหล่งใด (ภาษาผู้ให้; donor language)

บาลี สันสกฤต เขมร จีน ขวา มลายู และ อังกฤษ คือภาษาที่มีอิทธิพลแก่ภาษาไทย (ภาษา ผู้รับ; recipient language) กล่าวคือ มีคำจำนวนมากที่คนไทยนิยมรับมาใช้ อาจด้วยเหตุผลทาง ศาสนา นวัตกรรมวิทยาการ วิทยาศาสตร์ อาหาร กีฬา ฯลฯ อีกทั้งมีระยะเวลาที่รับมาใช้ยาวนาน จนกระทั่งเกิดเป็นหลักเกณฑ์การสังเกต เช่นคำว่า **กักขะ** หลักการสังเกตว่าเป็นคำยืมภาษาบาลีคือ อักษร ห ที่ประกอบอยู่ในคำ และการใช้พยัญชนะ ประสมรูปแบบเฉพาะ (กักขะ) ได้แก่ พยัญชนะ เสียงกัก ไม่มีกลุ่มลม (Unaspirated stop) ตาม ด้วยพยัญชนะเสียงมีกลุ่มลม (Aspirated stop) มี สัทลักษณะเป็น เสียงก้อง (Voiced) หรือไม่ก้อง (Voiceless) เหมือนกัน และมีที่เกิด (Places of articulation) เดียวกัน (Changkhwanyuen, 2010) หรือคำว่า **ประเดิม** หลักการสังเกตว่าเป็นคำยืม ภาษาเขมรได้แก่พยางค์ ประ- ที่ตำแหน่งต้นคำ กล่าวคือ คำเขมรที่พยางค์หน้าเป็น ผ สามารถแผลง เป็น ประ- ได้ (เผเดิม เป็น ประเดิม) (Thonglor, 2004)

หลักเกณฑ์การสังเกตหรือหลักการ วิเคราะห์คำยืมภาษาต่างประเทศดังเช่นที่กล่าวไป ผู้ออกข้อสอบมักนำมาใช้ทดสอบนักเรียนด้วยกลวิธี

หรือรูปแบบการออกข้อสอบที่หลากหลายตาม ตัวชี้วัดระดับชั้นหรือช่วงชั้น และระดับสมรรถภาพ ของผู้เรียน (Competency) ที่ต้องการวัด เช่น ข้อสอบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ได้ ดังตัวอย่าง

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2551

- (1) ข้อใดไม่มีคำที่มาจากภาษาบาลีหรือภาษา สันสกฤต
1. เราต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
 2. อย่าเลี้ยงลูกให้เป็นเทวดา
 - ③ ชื่อของเขายูในทำเนียบรุ่น
 4. ภรรยาของเขาทำงานอยู่ที่นี่

ในตัวอย่าง (1) มีคำยืมภาษาต่างประเทศ ประปนอยู่ในตัวเลือกทุกข้อ ตัวเลือก 1 พบคำว่า **ภาษาไทย** ที่นำคำว่า ภาษา มาประสมเข้ากับคำว่า ไทย ตัวเลือก 2 พบคำว่า **เทวดา** (เทวดา) ซึ่งเป็นคำ ยืมภาษาบาลีสันสกฤต ตัวเลือก 4 พบคำว่า **ภรรยา** (ภรรยา) ซึ่งเป็นคำยืมภาษาสันสกฤต ส่วนตัวเลือก 3 ซึ่งเป็นคำตอบ ไม่พบคำที่มาจากภาษาบาลีหรือ ภาษาสันสกฤต แต่พบคำว่า **ทำเนียบ** ที่เป็นคำยืม ภาษาเขมร (เทียบ เป็น ทำเนียบ) ผู้เรียนต้องรู้จัก วิเคราะห์และประยุกต์หลักเกณฑ์การสังเกตคำยืม ภาษาต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลายข้อเพื่อตอบคำถาม เช่น ทราบว่า ภรรยา เป็นคำยืมภาษาสันสกฤต เพราะ สังเกตรูป ร หัน ซึ่งเปลี่ยนมาจากรูป ฐ (หรือ /ร/) ที่อยู่ระหว่างเสียงสระ /า/ หรือ /aa/ กับเสียง พยัญชนะอื่น (Changkhwanyuen, 2010) หรือ ทราบว่า ทำเนียบ เป็นคำยืมภาษาเขมร เพราะมี ความรู้เรื่องคำแผลง หรือเข้าใจว่าคนไทยรับคำยืม ภาษาเขมรมาใช้ทั้งในลักษณะคำทั่วไปและคำที่มี การเติมหน่วยเติม (Affix) ตัวอย่างนี้มีการเติมหน่วย เติมกลาง (Infix) ได้แก่ ัน เข้าไปกลางคำ เทียบ จึงกลายเป็น ทำเนียบ

อนึ่ง มีคำยืมภาษาต่างประเทศจำนวนไม่น้อยที่มีอาจใช้หลักเกณฑ์การสังเกตซึ่งแสดงไว้ในตารางต่าง ๆ มาช่วยวิเคราะห์ได้ เช่น คำว่า เกี่ยวข้าว แข้ง คอ จวน จอก ดิน เด็ด โดย ผน เมื่อพิจารณาเบื้องต้นจะเห็นว่าลักษณะคล้ายคำไทยแท้ เป็นต้นว่าเป็นคำที่มีพยางค์เดียว ไม่มีเสียงควบกล้ำ (Kanjanawan, 1993) อย่างไรก็ตาม นักภาษาและ นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติหลายท่าน เช่น Tongkamwan (1960) ระบุว่าคำ เกี่ยว จวน จอก เด็ด โดย เป็นคำยืมภาษาเขมร Changkhwanyuen (2010) เห็นว่าการพิจารณาคำไทยแท้ต้องพิจารณาประวัติที่มาของคำ (Etymological information) ร่วมด้วย เช่น คำว่า แข้ง คอ ข้าว ผน ดิน ถือเป็นคำไทยแท้ เพราะปรากฏใช้เป็นคำร่วมเชื้อสาย (Cognate) ในภาษาไทยกลุ่มต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้การจะสร้างข้อสอบซึ่งมีโจทย์ทำนองว่า “คำประพันธ์ต่อไปนี้มีคำยืมภาษาต่างประเทศกี่คำ” (ข้อสอบโอเน็ตปี พ.ศ. 2552 ข้อ 15) จึงจำเป็นต้องคำนึงด้วยว่าศัพท์ที่เป็นคำตอบหรือศัพท์อื่น ๆ ซึ่งปรากฏในคำประพันธ์ เป็นศัพท์ที่มีลักษณะคล้ายคำไทยแท้ซึ่งอยู่นอกเหนือหลักเกณฑ์การสังเกตคำต่างประเทศปรากฏรวมอยู่ด้วยหรือไม่

นอกจากข้อคำถามข้างต้นแล้ว ผู้เขียนยังพบรูปแบบการสร้างข้อสอบเรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทยอื่น ๆ ที่ผู้สร้างข้อสอบจำเป็นต้องกระทำอย่างระมัดระวัง รอบคอบ และมีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติที่มาของคำอันจะได้กล่าวถึงต่อไป

คำไทย คำเทศ

คำไทย

ในหนังสือสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาภาษาไทย (Kanjanawan, 1993) ได้อ้างอิงแนวคิดเรื่องคำไทยของ Bandhumedha (1992) ว่าภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำไทยแท้จะมีลักษณะดังนี้

1. คำแต่ละคำมีพยางค์เดียว เช่น คำเรียกญาติ ได้แก่

แม่ คำเรียกอวัยวะ ได้แก่ ตา คำเรียกเครื่องใช้ในบ้าน ได้แก่ หม้อ คำกริยาที่สำคัญและจำเป็น ได้แก่ นั่ง เป็นต้น เมื่อพิจารณาตามแนวทางการสืบสร้างของภาษา ตัวอย่างคำเหล่านี้ถือว่าเป็นคำในภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Tai language) กล่าวคือเป็นคำศัพท์ที่สืบสร้างมาจากภาษาตระกูลไท เช่น ภาษาลูโจว ภาษาป้อาย 2. คำแต่ละคำถือเป็นคำสำเร็จรูป เพราะมีความหมายสมบูรณ์ ใช้เข้าประโยคได้ทันที ไม่ต้องตกแต่งหรือเปลี่ยนแปลงส่วนใด ๆ ของคำเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยค และ 3. เมื่อจะสร้างคำใหม่หรือต้องการจะแสดงเพศ พจน์ ของคำนาม หรือกาล มาลา ของคำกริยา อาจจะใช้คำมาประกอบกันเข้าข้างหน้าข้างหลังบ้าง หรือประสมตามแบบคำประสมบ้าง

การจะระบุว่าคำที่มีพยางค์เดียวเป็นคำไทยแท้ดังที่แสดงไว้ในข้อ 1 นั้น ผู้กล่าวต้องมีองค์ความรู้เรื่องศัพทมูลวิทยาหรือประวัติที่มาของคำ ซึ่งก็คือ ‘ความรู้เกี่ยวกับประวัติความหมายดั้งเดิมของคำหรือที่มาของคำนั้น ๆ ว่าเป็นคำมาจากภาษาอะไร มาจากคำใด หรือมาจากรากศัพท์อะไร’ (Changkhwanyuen, 2010)

ในปัจจุบัน ผู้สอนภาษาไทยพยายามวางหลักเกณฑ์การสังเกตคำไทยแท้ไว้หลายประการ เช่น เป็นคำที่ไม่มีเสียงควบกล้ำ เป็นคำพยางค์เดียว หากมีหลายพยางค์ก็มักจะเกิดจากการกร่อนเสียงในคำใดคำหนึ่ง เช่น หมากม่วง เป็น มะม่วง หรือเกิดจากการแทรกเสียง เช่น ลูกดุม เป็น ลูกกระดุม นอกจากนี้คำไทยแท้จะไม่ปรากฏตัวการันต์ในคำตัวสะกดในคำตรงตามมาตรฐานตัวสะกด เป็นต้น ทว่าหลักเกณฑ์การสังเกตเหล่านี้ไม่สามารถใช้จำแนกคำไทยแท้ออกจากคำยืมภาษาต่างประเทศได้ทุกกรณี เป็นต้นว่าคำไทยแท้ก็มีเสียงควบกล้ำ เช่น กว่า กวาด ขวา ขวัญ (Chamnirkasant, 2015) คำยืมภาษาเขมร เช่น เกี่ยว จวน จอก เด็ด โดยถือ

เป็นคำพยางค์เดียว นอกจากนี้ คำยืมภาษาเขมรหลายคำก็เคยผ่านกลไกการกรองเสียงหรือการแทรกเสียง เช่น กระโจน (เดิมใช้ กะโจน กลายมาจากคำว่า กญฺโจรล)

อาจกล่าวได้ว่า ยังไม่มีหลักเกณฑ์การสังเกตเพื่อระบุว่าคำใดเป็นคำไทยแท้ที่แน่ชัด การระบุว่าคำใดเป็นคำไทยแท้จะต้องมีองค์ความรู้เรื่องศัพทมูลวิทยา ในบทความนี้จะนิยามให้คำไทยแท้คือคำที่ปรากฏอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกับภาษาไทย เช่นภาษาลาว ไทยดำ อาหม ลื้อ เป็นต้น

คำเทศ

คำเทศหรือคำยืมภาษาต่างประเทศซึ่งคนไทยรับมาใช้และปรากฏหลักฐานการใช้ในภาษาไทยมาอย่างยาวนานได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาบาลี และภาษาสันสกฤต ดังเช่นใน The Royal Institute (2013)

ด้าน 1 บรรทัด 1

พ่อกูซื้อศรีอินทราทิตย์ แม่กูซื้อนางเสือง พี่กูซื้อ
บานเมือง

ด้าน 1 บรรทัด 11

(เมื่อ) ชั่วพ่อกู กูบ่าเรอแก่พ่อกู กูบ่าเรอแก่แม่กู
กูได้ตัว

หากพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์การสังเกตคำต่างประเทศในภาษาไทย จะพบคำยืมภาษาสันสกฤตและภาษาเขมรปะปนอยู่ในข้อความจำนวนหนึ่ง เช่น ศรีอินทราทิตย์ บ่าเรอ

คำว่า **ศรี** (ศรี) จัดเป็นคำยืมภาษาสันสกฤต ในหนังสือบรรพตฐานภาษาไทย 2 ได้แสดงวิธีสังเกตว่า คำใดยืมมาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤตไว้ดังนี้ “อักษร ศ ในภาษาไทย ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้เขียนแทนคำภาษาสันสกฤตที่ใช้เสียง /c/ ดังนั้นคำในภาษาไทยส่วนใหญ่ที่เขียนด้วย ศ จึง

มักเป็นคำยืมภาษาสันสกฤต” (Changkhwanyuen, 2010) ส่วนคำว่า **อินทราทิตย์** ประกอบขึ้นจากศัพท์ **อินทร** (อินทร) กับ **อาทิตย์** (อาทิตย์) คำทั้งคู่เป็นคำยืมภาษาสันสกฤต กล่าวคือ คำยืมภาษาสันสกฤตในภาษาไทยจำนวนมากเป็นคำที่ใช้รูป <ร> ประสมกับพยัญชนะอื่น ดังเช่น **อินทร** คำยืมภาษาบาลีจะไม่ปรากฏลักษณะเช่นนี้ และรูปพยัญชนะประสม <ตย> หรือ ตย /tj/ ก็มักปรากฏในคำยืมภาษาสันสกฤตเช่นกัน ดังเช่น **อาทิตย์**

คำว่า **บ่าเรอ** เป็นคำยืมภาษาเขมร รูปศัพท์เดิมคือ **เบฺร** หรือ เบรี (เบร่อ) แปลว่า ‘ใช้’ อย่างไรก็ตาม รูปศัพท์ที่ไทยยืมมาใช้นี้มีลักษณะการเติมหน่วยคำเติมกลาง (infix) ได้แก่ ิ ตามกฎการเติมหน่วยคำเติมกลางนั้น พยัญชนะสืบลากลับให้เติม ิ บนพยัญชนะสืบลากลับ แล้วแยกพยัญชนะที่มาควบเป็นอีกพยางค์หนึ่ง กลายเป็น **บํเร** หรือ บเร (บ้อมเรอ)

ตัวอย่างคำยืมภาษาสันสกฤตและภาษาเขมรที่ได้แสดงไปในข้างต้น รวมทั้งภาษาบาลีที่ปรากฏในงานเขียนอื่น ๆ ร่วมสมัยเดียวกันนั้น สะท้อนให้เห็นช่วงเวลาอันยาวนานที่คนไทยรับคำยืมในภาษาเหล่านี้มาใช้ กระทั่งเกิดกลายเป็นหลักเกณฑ์การสังเกตที่ค่อนข้างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม คำยืมจำนวนหนึ่งที่ผู้ใช้ภาษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในแง่ที่มาของคำ ดังเช่นคำว่า **ไต** ผู้ใช้ภาษาส่วนหนึ่งยังคงพิจารณาให้คำว่า **ไต** เป็นคำยืมภาษาเขมร ซึ่งมาจาก **บันไต** แต่นักภาษาศาสตร์เห็นว่าคำดังกล่าวเป็นคำในภาษาไทยดั้งเดิม dɔ̌waj^A (Pittayaporn, 2009) เช่นเดียวกับคำว่า **กระได** ในภาษาลาว

ภาษาขว-มลายู ภาษาจีน และภาษาอังกฤษก็ถือเป็นกลุ่มภาษาที่คนไทยยืมคำมาใช้ แต่ไม่ได้มีหลักการสังเกตที่เป็นระบบมากเท่าคำยืมในกลุ่มแรก เป็นต้นว่า **เจ๊ บ๊วย กัง** เป็นคำยืมภาษาจีน เพราะสังเกตจากเสียงวรรณยุกต์ตรีหรือจัตวา ซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง **เกี้ยะ เจี้ยะ ก๊วน**

เป็นคำยืมภาษาจีน เพราะใช้สระประสมเสียงสั้น ประกอบในคำ (Changkhwanyuen, 2010) การตอบคำถามเรื่องคำยืมในภาษากลุ่มนี้ โดยมาก ผู้ใช้ภาษามักใช้วิธีการอ้างอิง (Refer) ศัพท์ไปยัง มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ สิ่งของ หรือวัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับภาษาประจำชาตินั้น ๆ

ดังที่กล่าวไปในตอนต้นแล้วว่า คำยืม ส่วนหนึ่งเช่น เกี้ยว จวน จอก เต็ด โดย ผู้ใช้ภาษามัก เข้าใจผิดว่าเป็นคำไทยแท้ ขณะที่ หงอก เหงือก ขวา ซึ่งเป็นคำไทยแท้ กลับเข้าใจว่าเป็นคำที่ยืมมาจาก ภาษาต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ กระบวนการสร้าง ข้อสอบเพื่อวัดองค์ความรู้ผู้เรียนเรื่องคำยืมจึง ต้องกระทำอย่างรอบคอบ ควรเลือกชุดคำยืมที่มี หลักเกณฑ์การสังเกต หรือต้องไม่เป็นคำศัพท์ที่ยัง หาข้อสรุปไม่ได้ว่ามีที่มาจากแหล่งใด

แบบทดสอบระดับชาติ เรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

ในบทความนี้ผู้ศึกษาได้ประมวลแบบทดสอบ ระดับชาติ วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2563 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยมาวิเคราะห์ ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นพัฒนาการการสร้างข้อสอบ นอกจากนี้ ยังจะได้วิเคราะห์รูปแบบการสร้าง ข้อคำถาม คำตอบ อันมีจุดเด่น ข้อจำกัด และ ข้อควรระวังที่ผู้สอนภาษาไทยควรรู้

พัฒนาการการสร้างข้อสอบ เรื่อง คำยืม ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

“แบบทดสอบระดับชาติ” ถือเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ใช้คัดกรองบุคคลเพื่อเข้าศึกษาต่ออย่างสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2542-2548 แบบทดสอบระดับชาติมีชื่อเรียกตามความนิยมว่า “ข้อสอบเอ็นทรานซ์” ต่อมาในปี พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน เรียกแบบทดสอบระดับชาติว่า “ข้อสอบโอเน็ต”

โดยทั่วไป ข้อคำถามคำตอบเรื่องคำยืมภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทยจะปรากฏในแบบทดสอบระดับชาติ วิชาภาษาไทย คราวละ 3-5 ข้อ วิธีการสร้างข้อสอบ เพื่อวัดสมรรถภาพของผู้เรียนมีหลายรูปแบบ แสดง ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ค้นหาคำยืมในข้อความที่เป็นตัวเลือก ตามคำสั่งโจทย์

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2559

(2) ข้อใดไม่มีคำยืมจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต

1. ทรงประดิษฐ์คิดใส่ให้เป็นกลอน ไว้รำเต้นละครอนจريت
2. แต่ก่อนเก่าได้ดูอยู่เป็นนิจ บำรุงจิตต์ชาวประชาข้าราชการ
3. ตั้งโรงต้นสนคนแอดัด ซ้อมหัดแก้ไขในราชฐาน
4. เมื่อช้างเผือกมาใหม่ได้ออกงาน ทั้งเครื่องอานโอ่านารัก
5. ตัวละครเล็กเล็กเด็กหมด สมเกียรติสมยศสมศักดิ์

รูปแบบที่ 1 นี้ ผู้สร้างข้อสอบได้ตั้งข้อคำถาม ด้วยประโยคปฏิเสธ คือ “ข้อใดไม่มีคำยืมจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต” ในขั้นต้น ผู้ทำข้อสอบต้องใช้สมรรถภาพด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อจำแนกคำ ในตัวเลือกทั้ง 5 ข้อ จากนั้นพิจารณาว่าตัวเลือกใดไม่มีคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต ในทางตรงกันข้าม การสร้างข้อสอบลักษณะเดียวกันแต่ตั้งคำถามด้วยประโยคบอกเล่า ดังเช่น “ข้อใดมีคำยืมจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต” มีโอกาสพบได้น้อยในแบบทดสอบระดับชาติ ทั้งนี้เพราะซับซ้อนน้อยกว่า ผู้ทำข้อสอบใช้วิธีการอ่านแบบ scanning หรือกวาดสายตาเพียงครั้งเดียวเพื่อค้นหาคำที่ต้องสงสัย

รูปแบบที่ 2 ค้นหาคำยืมในตัวบทหรือข้อความ ตัวอย่างตามที่โจทย์กำหนด

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2562

(3) ข้อความนี้ใช้คำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤตกี่คำ
แม่โอโซนที่พื้นดินจะเป็นอันตราย แต่เมื่อสูงขึ้น
ไปในชั้นบรรยากาศ ชั้นโอโซนถือเป็นก๊าซที่บอบบาง
ที่เราต้องรักษา เพราะโอโซนช่วยปกป้องโลกจาก
รังสีของดวงอาทิตย์

1. 4 คำ
2. 5 คำ
- ③ 6 คำ
4. 7 คำ
5. 8 คำ

ในรูปแบบที่ 2 ผู้สร้างข้อสอบได้ตั้งข้อคำถาม ด้วยประโยคบอกเล่า คือ “ข้อความนี้ใช้คำยืมจาก ภาษาบาลีสันสกฤตกี่คำ” ในขั้นต้น ผู้ทำข้อสอบต้องใช้สมรรถภาพด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อจำแนกคำ ในข้อความตัวอย่าง จากนั้นพิจารณาว่าคำใดเป็น คำที่ยืมมาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต การทำข้อสอบ ลักษณะนี้ ต้องอาศัยความแม่นยำสูง แตกต่าง จากข้อสอบรูปแบบ 1 ที่ให้พิจารณาตัวเลือก และมี ตัวเลือกซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกไว้ตรวจสอบเทียบเคียง การสร้างข้อสอบในรูปแบบที่ 2 นี้ ผู้สร้างข้อสอบ อาจใช้วิธีกำหนดข้อความตัวอย่างเป็นส่วน ๆ ประมาณ 4-5 ส่วน เพื่อถามว่าคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤต ปรากฏในส่วนใด (ดังเช่นข้อ 64; ข้อสอบโอเน็ต วิชา ภาษาไทย (Ministry of University Affairs, 2011)

รูปแบบที่ 3 ค้นหาคำยืม (ที่อ่านอย่างอักษรนำ) ใน ข้อความที่เป็นตัวเลือกตามคำสั่งโจทย์

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2554

(4) ข้อใดมีคำจากภาษาบาลีหรือสันสกฤตที่อ่าน อย่างอักษรนำในภาษาไทย

1. เร่งรีบรู้พลสกลไกร มาใกล้ทิวทุ่งธานี

2. เห็นละหานธารน้ำไหลหลัง ร่มไพรใบบัง สุริยศรี

③ ม้ารถคชกรรมครั้นครั้น ดังเสียงคลิ่นใน สมุทรไม่ขาดสาย

4. คอยเล็ดลอดสอดแนมจับกุม ชื่นในให้ประชุม จตุรงค์

รูปแบบที่ 3 ผู้สร้างข้อสอบต้องการวัด สมรรถภาพการคิดวิเคราะห์ด้านหลักภาษาไทย ในคราวเดียวกัน 2 มิติ ได้แก่ 1. มิติที่เป็นองค์ความรู้ เรื่องคำยืม และ 2. มิติที่เป็นองค์ความรู้เรื่องอักษรนำ นอกจากจะทราบว่าคุณสมบัติภาษาบาลีหรือสันสกฤต อยู่ตำแหน่งใดในตัวเลือกแล้ว (ในที่นี้คือคำยืมภาษา บาลีหรือสันสกฤต สมุทร) ผู้ทำข้อสอบยังต้องวิเคราะห์คำยืม ภาษาบาลีหรือสันสกฤตที่พบซ้ำ โดยใช้ความรู้เรื่อง อักษรนำประกอบ (คำว่า สมุทร อ่านว่า สะ-หฺมุด) เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องตามคำสั่งโจทย์ ข้อสอบที่ สร้างด้วยปัจจัยในการวิเคราะห์มากกว่า 1 ปัจจัยเช่นนี้ ยังพบได้อีกหลายลักษณะซึ่งจะกล่าวถึงเป็นลำดับ ถัดไป

การสร้างข้อสอบซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ เรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตยังมีรูปแบบที่ น่าสนใจอีกหลายประการ ประการหนึ่งคือการนำ องค์ความรู้เรื่อง word formation หรือการสร้างคำ เข้ามาประกอบ การคิดวิเคราะห์ เช่น การสร้างคำ ประสม (Compounding) การยืมคำแบบทับศัพท์ (Loanword proper) การยืมคำแบบศัพท์บัญญัติ (Terminology) เป็นต้น

การสร้างคำประสมตามแบบภาษาบาลี หรือสันสกฤต คือวิธีการย่อบทต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 บท ขึ้นไปให้รวมเป็นบทเดียวกัน โดยลบวิภัติของศัพท์ หน้าหรือไม่ลบวิภัติแต่นำมาเขียนติดกัน เพื่อให้รู้ว่าเป็นบทเดียวกัน บทต่าง ๆ ที่รวมเข้าด้วยกันโดยวิธีนี้ เรียกว่า บทสมาส หรือ คำสมาส เช่น เอโก ปุคฺคโล เป็น เอกปุคฺคโล หรือ มนสิ กาโร เป็น มนสิกาโร

อนึ่ง วิธีการสมาสแบบไทย คือการประสมคำในภาษาบาลีหรือสันสกฤตตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปให้เป็นคำเดียว เมื่อประสมกันแล้วความหมายคงเดิมก็มี (เช่น สุนทรพจน์) ความหมายเปลี่ยนไปก็มี (เช่น สุธารส) ความหมายอยู่ที่คำหน้าคำเดียวก็มี (เช่น บุปผชาติ) (Thonglor, 2004) ส่วนวิธีการสมาสแบบสนธิ คือการต่อคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปให้ติดเนื้อเป็นคำเดียวกัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงรูปสระในระหว่างคำ (เช่น มหา+โอฬาร เป็น มหาโฬาร) หรือเพิ่มพยัญชนะแทรกลงในระหว่างคำ (เช่น มติ+อธิบาย เป็น มัตยอธิบาย) เพื่อให้คำที่จะนำมาต่อนั้นนั้นเชื่อมกันได้สนิท การเปลี่ยนแปลงรูปสระนั้นอาจจะทำโดยวิธีลบหรือโดยการแปลงรูปให้ผิดไปจากรูปเดิมก็ได้ (Thonglor, 2004)

Thonglor (2004) ยังได้แสดงทฤษฎีอีกว่า การประสมคำอย่างไทยซึ่งเรียกว่า คำประสมสามารถกระทำได้หลายลักษณะ เช่น นำคำไทยผสมกับคำไทย (เช่น พ่อ+ครว) นำคำไทยผสมกับคำบาลี (เช่น ทอง+กร) นำคำเขมรผสมกับคำบาลี (เช่น กระยา+ทาน) เป็นต้น

ต่อไปนี้ผู้เขียนจะได้แสดงรูปแบบการสร้างข้อสอบที่มีปัจจัยในการสร้างมากกว่า 1 ปัจจัย ได้แก่ การสร้างข้อสอบที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตกับองค์ความรู้เรื่อง การประสมคำ

รูปแบบที่ 4 ค้นหาการสมาสคำที่เป็นไปตามกฎ

ข้อสอบเอ็นทรานซ์ วิชาภาษาไทย 2544

(5) ข้อใดเป็นคำสมาสทุกคำ

1. ชันธุลีมา สุตรคุณ อุโบสถศีล บายศรี
2. โอษฐ์กัญญ์ กลเม็ด ประภาคาร องค์พวยพ
3. ทิพยจักขุ หิริญบัตร์ เมรุมาศ ภูมิลำเนา
- ④ รัตติกาล วิภูจักร พิพิธพร ทศนิยม

โดยทั่วไป การทำข้อสอบที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตกับองค์ความรู้เรื่องการประสมคำนั้น ในขั้นต้น ผู้ทำข้อสอบต้องทราบว่าคำที่นำมาประกอบขึ้นเป็นคำสมาส ต้องมาจากคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤต ดังเช่นข้อสอบรูปแบบที่ 4 กล่าวคือ มูลเหตุที่ตัวเลือก 1 ไม่ใช่คำตอบ เพราะคำว่า **บายศรี** (เขมร+สันสกฤต) ไม่ใช่คำสมาส ส่วนมูลเหตุที่ตัวเลือก 2 ไม่ใช่คำตอบ เพราะคำว่า **กลเม็ด** (บาลี+เขมร) ไม่ใช่คำสมาส และมูลเหตุที่ตัวเลือก 3 ไม่ใช่คำตอบ เพราะคำว่า **ภูมิลำเนา** (บาลี-สันสกฤต+เขมร) ไม่ใช่คำสมาส ทั้ง 3 คำข้างต้นนี้มีสถานะเป็นคำประสม

ในขั้นต่อมา ต้องทราบว่าคำสมาสอาจปรากฏในลักษณะนำคำมาวางไว้ติดกัน หรือมีลักษณะนำคำมาติดเนื้อเป็นคำเดียวกัน (วิธีการสนธิ) ก็ได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ทำข้อสอบจึงควรมีคลังศัพท์ซึ่งเป็นคำมูลในภาษาบาลีหรือสันสกฤตมากพอควร ดังเช่นข้อสอบในรูปแบบที่ 5

รูปแบบที่ 5 ค้นหาการสมาสคำที่เป็นไปตามกฎการสนธิ

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2550

(6) ข้อใดเป็นคำสมาสที่มีสนธิทุกคำ

1. โลกาภิวัตน์ เอกภพ ศานติสุข
- ② สิงหასน์ วชิราวุธ นิลุล
3. ฉัพพรรณรังสี อิทธิฤทธิ์ ปริศนา
4. มหาโฬาร เจตนารมณ์ เบญจเพส

ข้อสอบรูปแบบที่ 5 นี้ ผู้สร้างข้อสอบได้ผนวกรวมองค์ความรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตเข้าไว้กับองค์ความรู้เรื่องหลักการสนธิคำ ผู้ทำข้อสอบต้องจำแนกให้ได้ว่า ตัวเลือกใดมีคำสมาสซึ่งนำคำภาษาบาลีหรือสันสกฤตมาวางไว้ติดกันปนอยู่ (เช่น เอก+ภพ อิทธิ+ฤทธิ์ เบญจ+เพส) และตัวเลือกใดมีคำสมาสที่เป็นแบบสนธิทุกคำ

ตามคำสั้งโจทย์ (ตัวเลือก 2; สิงห์+อาสน์ วชิร+ อาวุธนิล+อุบล)

การสร้างข้อสอบที่เน้นให้ผู้ทำข้อสอบฝึกคิดวิเคราะห์ในเรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตร่วมกับองค์ความรู้เรื่องการประสมคำเป็นที่นิยม และสามารถกระทำได้อีกหลายรูปแบบ เช่น ข้อสอบข้อ 51 (O-NET; Thai language, 2007) ข้อสอบข้อ 11 (O-NET; Thai language, 2009) ข้อสอบข้อ 11 (O-NET; Thai language, 2010) ข้อสอบข้อ 51 (O-NET; Thai language, 2016) ข้อสอบข้อ 61 (O-NET; Thai language, 2017) ข้อสอบข้อ 61 (O-NET; Thai language, 2019) ซึ่งตั้งคำถามทำนองว่า “ข้อใดมี/ไม่มีคำสมาส” พร้อมยกข้อความตัวอย่างหรือตัวบทที่มีการแบ่งเป็นส่วน ๆ ประมาณ 4-5 ส่วน หรือตัวเลือกซึ่งเป็นข้อความขนาดสั้น หรือตัวเลือกซึ่งเป็นคำศัพท์ 3 คำขึ้นไปมาให้พิจารณา

การสร้างข้อสอบที่ผนวกองค์ความรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตเข้ากับองค์ความรู้เรื่อง การบัญญัติศัพท์แทนคำยืมภาษาอังกฤษก็พบได้บ่อยในแบบทดสอบระดับชาติ วิชาภาษาไทย Changkhwanyuen (2010) ได้กล่าวถึงการบัญญัติศัพท์ในภาษาไทยปัจจุบันตามแนวทางคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานว่า มีหลักสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1. คิดหาศัพท์ไทยมาประกอบขึ้นเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายตรงกับความหมายเดิมของคำภาษาอังกฤษ เช่นบัญญัติศัพท์ น้ำแข็งแห้ง แทนคำว่า dry ice 2. ถ้าหาคำไทยที่เหมาะสมไม่ได้ก็พยายามสร้างคำใหม่ด้วยคำภาษาบาลีและสันสกฤต โดยยึดหลักว่าต้องเป็นคำที่มีใช้อยู่ก่อนแล้วในภาษาไทย และคนไทยสามารถออกเสียงได้โดยง่าย เช่น บัญญัติศัพท์ด้วยวิธีการสมาสคำกิจกรรม แทนคำว่า activity และ 3. ถ้าไม่สามารถบัญญัติศัพท์ตาม 2 ข้อข้างต้นได้ก็ให้ใช้คำ

ต่างประเทศนั้นในแบบทับศัพท์ไปก่อน เช่นใช้คำทับศัพท์ **บาซาร์** แทนคำว่า bazaar

ต่อไปนี้ผู้เขียนจะแสดงรูปแบบการสร้างข้อสอบที่มีปัจจัยมากกว่า 1 ปัจจัยต่อจากข้างต้นได้แก่ การสร้างข้อสอบที่ผนวกองค์ความรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตเข้ากับองค์ความรู้เรื่อง การบัญญัติศัพท์

รูปแบบที่ 6 ค้นหาศัพท์ที่ใช้คำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตบัญญัติขึ้นแทนคำยืมภาษาอังกฤษ

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2552

(7) ข้อใดมีศัพท์บัญญัติจากคำภาษาอังกฤษอยู่ด้วย

- ①อุปการ อุปถัมภ์ อุปสงค์
2. นพเก้า นพเคราะห์ นพรัตน์
3. จักรพรรดิ จักรวาล จักรราศี
4. ไตรภูมิ ไตรรงค์ ไตรลักษณ์

ในข้อสอบข้อ (7) ตัวเลือก 1 นี้ ปรากฏคำว่า **อุปสงค์** ซึ่งเป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นแทนคำยืมภาษาอังกฤษ demand ในขั้นต้น ผู้ทำข้อสอบต้องทราบความหมายของคำสมาสภาษาบาลีหรือสันสกฤตในตัวเลือกแต่ละข้อก่อน จากนั้นจึงค่อยพิจารณาว่าคำใดสามารถเชื่อมโยงไปยังแนวคิดวัฒนธรรม ค่านิยม ฯลฯ ของโลกตะวันตก ก็จะพบว่า demand เป็นคำศัพท์ในมิติทางเศรษฐศาสตร์ที่มีรากฐานความคิดมาจากโลกตะวันตก ตัวอย่างข้อสอบในรูปแบบที่ 6 นี้ ยังพบในข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทยของปีอื่น ๆ อีก เช่น ข้อสอบข้อ 58 (O-NET; Thai language, 2010)

รูปแบบที่ 7 ค้นหาคำยืมภาษาอังกฤษที่สามารถใช้คำไทยหรือศัพท์บัญญัติแทน

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2550

(8) ข้อใดไม่มีคำภาษาไทยแทนคำภาษาต่างประเทศ

1. วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบร้องเพลงฮิตติดอันดับ
2. รัฐบาลมีโปรเจกต์พัฒนาชนบทมากมาย

3. พ่อค้ารับออเดอร์ส่งสินค้าจากอเมริกา

④ ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

รูปแบบที่ 7 นี้ ผู้สร้างข้อสอบได้แสดงคำยืมภาษาอังกฤษไว้ในตัวเลือกทุกข้อ ได้แก่คำว่า **इट** ในตัวเลือก 1 คำว่า **โปรเจกต์** ในตัวเลือกที่ 2 คำว่า **ออเดอร์** ในตัวเลือกที่ 3 และคำว่า **อินเทอร์เน็ต** ในตัวเลือกที่ 4 อย่างไรก็ตาม เฉพาะตัวเลือก 4 เท่านั้นที่ต้องใช้อย่างคำทับศัพท์ ส่วนตัวเลือกอื่น ๆ มีศัพท์บัญญัติใช้แทน

การสร้างข้อสอบที่เน้นให้ผู้ทำข้อสอบฝึกคิดวิเคราะห์ในเรื่องคำยืมภาษาบาลีหรือสันสกฤตร่วมกับองค์ความรู้เรื่องการบัญญัติศัพท์เป็นที่ยอมรับและสามารถกระทำได้อีกหลายรูปแบบ ดังเช่นข้อสอบข้อ 11 (National Thai Language Examinations, 2001) ข้อสอบข้อ 53 (O-NET; Thai language, 2008) ข้อสอบข้อ 16 (O-NET; Thai language, 2009) ข้อสอบข้อ 17 (O-NET; Thai language, 2010) ข้อสอบข้อ 63 (O-NET; Thai language, 2011) เป็นต้น

จากข้อมูลที่น่าเสนอไปในข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา แบบทดสอบระดับชาติ วิชาภาษาไทย เรื่องคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยมีรูปแบบการสร้างที่ค่อนข้างคงที่ ปัจจัย (Factor) การวิเคราะห์ที่ปรากฏในคำสั่งหรือโจทย์อยู่ระหว่าง 1-2 ปัจจัยต่อข้อสอบ 1 ข้อ โครงสร้างข้อสอบเรื่องคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยยังได้แพร่กระจายและมีอิทธิพลแก่แบบแผนการสร้างข้อสอบของผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอีกด้วย อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวังกรณีการสร้างข้อสอบประเภทนี้ที่ผู้สอนพึงรู้

ข้อพึงระวัง: กรณีการสร้างข้อสอบเรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย

ที่ผ่านมาโครงสร้างข้อสอบในแบบทดสอบระดับชาติ วิชาภาษาไทย ในมิติเรื่องคำไทยแท้มีอิทธิพลต่อการสร้างข้อสอบของครูผู้สอน ดังตัวอย่างที่ (9)

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2549

(9) ข้อใดเป็นคำไทยแท้ทุกคำ

1. รู้กินเพิ่มพลังงาน รู้อ่านเพื่อกำลั้งปัญญา
2. น้ำมันขาดแคลน คุยกั้บแพนก็ต้้งดับไฟ

③ รักบ้านต้องลั้มรั้ว รักครอบครัวต้องลั้มรัก

4. ภาษาบอกความเป็นชาติ เอกราชบอกความเป็นไทย

ในข้อสอบตัวอย่างที่ (9) นี้ หากพิจารณาตัวเลือกแต่ละข้อจะพบคำยืมภาษาต่างประเทศปะปนอยู่ เช่นในตัวเลือกที่ 1 พบคำยืม พลัง กำลั้งปัญญา ในตัวเลือกที่ 2 พบคำยืม แพน ในตัวเลือกที่ 4 พบคำยืม ภาษา ชาติ เอกราช ไทย เป็นต้น คำตอบที่ถูกต้องจึงเป็นตัวเลือกที่ 3 อย่างไรก็ตาม การสร้างข้อสอบลักษณะนี้ ผู้สร้างข้อสอบต้องแน่ใจว่าคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในตัวเลือกนั้นเป็นคำไทยแท้ หมายถึงเป็นสมาชิกของภาษาในตระกูลไทหรือภาษาไทดั้งเดิม

อนึ่ง เมื่อพิจารณาตัวเลือกที่ 3 อย่างถี่ถ้วน จะพบคำศัพท์ในข้อความจำนวน 6 คำ (ไม่นับคำซ้ำ) ที่มีลักษณะเป็นภาษาไทดั้งเดิม เช่นคำว่า รัก ที่ปรากฏใช้ในภาษาลาว ภาษาไทใหญ่ ภาษาไทลื้อ หรือคำว่า บ้าน /baan 41/ ที่ปรากฏใช้ในภาษาลุงเงา /baan 24/ และภาษาโป๋อ้าย /baan 44/ ได้ด้วย

ที่น่าสนใจคือในข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย ปี พ.ศ. 2549 พบการสร้างข้อสอบเรื่องคำไทยแท้จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 63 ดังที่นำมาแสดงไว้ในข้างต้น และข้อ 65 ทว่าในระยะหลังไม่ค่อยปรากฏการสร้างข้อสอบที่มีข้อความลักษณะเช่นนี้

การสร้างข้อสอบตามรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 (ดังเช่นตัวอย่างที่ (10)) ก็เช่นกัน หากผู้สร้างข้อสอบตั้งข้อคำถามที่กว้างเกินไป อีกทั้งขาดความรอบคอบ และขาดองค์ความรู้เรื่องศัพทมูลวิทยา อาจส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการกำหนดข้อคำตอบที่ถูกต้องได้ เช่นตัวอย่างที่ (11)

ข้อสอบโอเน็ต วิชาภาษาไทย 2552

(10) คำประพันธ์ต่อไปนี้มีคำยืมภาษาต่างประเทศกี่คำ (ไม่นับคำซ้ำ)

พืชมุขย์สุดสวาทเป็นชาติยักษ์
จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
กลับไปอยู่คูหาอย่าอาดูร
จงเพิ่มพูนภวนารักษาธรรม

1. 7 คำ
2. 8 คำ
3. 9 คำ
- ④ 10 คำ

คำตอบของข้อสอบตัวอย่างที่ (10) คือตัวเลือกที่ 4 รายการคำที่เป็นคำยืมภาษาต่างประเทศ ได้แก่ มุขย์ สวาท ชาติ ยักษ์ สูญ คูหา อาดูร ภวนา รักษา ธรรม การยกข้อความตัวอย่างหรือตัวบทเพื่อให้ผู้ทำข้อสอบวิเคราะห์และจำแนกหาคำยืมเช่นนี้ ผู้สร้างข้อสอบต้องตรวจสอบว่า คำศัพท์อื่น ๆ ที่ปรากฏรวมในข้อความไม่มีคำใดที่เป็นคำยืมซึ่งสังเกตได้ยาก หรือเป็นคำศัพท์ที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่ามีที่มาจากแหล่งใดรวมอยู่

เมื่อพิจารณาคำศัพท์อื่น ๆ ที่แวดล้อมคำยืมภาษาต่างประเทศในตัวบทข้างต้น จะพบว่า มีคำศัพท์ทั้งหมด 14 คำ ที่มีลักษณะเป็นภาษาไทยดั้งเดิม เช่นคำว่า พื ไป อยู่ ขาด ความ หัก ปรากฏใช้ในภาษาสูงและภาษาป้อ้ายได้ด้วย

จากนี้ไปผู้เขียนจะได้แสดงตัวอย่างการสร้างข้อสอบที่มีโครงสร้างคล้ายคลึงกับข้อสอบเรื่อง

คำยืมภาษาต่างประเทศในแบบทดสอบระดับชาติ แต่มีข้อบกพร่องในแง่การคัดเลือกข้อความตัวอย่าง

(11) ข้อความต่อไปนี้มีคำยืมภาษาต่างประเทศกี่คำ “นิพนธ์เดินทางไปหางโดยรถยนต์”

1. 1 คำ
2. 2 คำ
3. 3 คำ
- ④ 4 คำ

Unambiguity หรือ ความไม่กำกวม ถือเป็นตัวแปรหนึ่งในการสร้างข้อสอบที่ดี ทว่าข้อสอบตัวอย่างที่ (11) นี้ มีความกำกวมเกิดขึ้น กล่าวคือ ในข้อความตัวอย่างมีคำยืมภาษาต่างประเทศที่อธิบายได้ตามหลักเกณฑ์การสังเกตทั่วไปอยู่ 4 คำ ได้แก่ **นิพนธ์ ห้าง รถ และยนต์** อย่างไรก็ตาม พบคำยืมภาษาต่างประเทศอีกส่วนที่ตำราบางเล่มแสดงว่าเป็นคำไทยแท้ ได้แก่ **เดิน** ซึ่งเป็นคำยืมภาษาเขมรเช่นเดียวกับคำว่า **โดย** ที่เป็นคำยืมภาษาเขมรเช่นกัน ขณะที่คำว่า **ทาง** และ **ไป** ถือเป็นภาษาไทยดั้งเดิม การคัดเลือกข้อความที่มีรายการคำที่ผู้สร้างข้อสอบไม่ทราบประวัติคำเช่นนี้ ส่งผลให้ข้อสอบที่ได้บกพร่อง ไม่ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป ข้อพึงระวังในการสร้างข้อสอบเรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย คือ ผู้สร้างข้อสอบต้องมีความรู้เรื่องประวัติคำเป็นพื้น คำศัพท์ทุกคำที่นำมาใช้สร้างข้อสอบต้องสามารถตรวจสอบที่มาของคำได้ ไม่ควรยึดถือหรืออ้างอิงรายการคำจากตำราเล่มใดเล่มหนึ่งเป็นหลัก ควรตรวจสอบเทียบเคียงตำราอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ ควรเลือกรูปแบบหรือโครงสร้างการสร้างข้อสอบที่มีความน่าเชื่อถือสูง (Reliability) ทั้งนี้ก็เพื่อลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาด

บทสรุป

ในการสร้างข้อสอบเรื่องคำต่างประเทศในภาษาไทย ผู้สร้างสามารถผนวกองค์ความรู้หลายประการเข้าไว้ด้วยกันได้ เช่น องค์ความรู้เรื่องการสร้างคำ องค์ความรู้เรื่องอักขรนา ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น นอกจากนี้ยังสามารถผสมผสานเข้ากับองค์ความรู้เรื่องคำราชาศัพท์ คำไวพจน์ ฯลฯ

ได้อีกด้วย กล่าวคือผู้สร้างแบบทดสอบสามารถออกข้อสอบในเชิงบูรณาการเนื้อหา เพื่อวัดองค์ความรู้ในตัวผู้เรียนได้หลายประการในคราวเดียวกัน ประการหนึ่งก็เพื่อพิจารณาผู้เรียนว่า นอกจากความสามารถในการทำข้อสอบเฉพาะเรื่องได้แล้ว ผู้เรียนจะรู้จักประยุกต์ พลิกแพลง หรือเชื่อมโยงองค์ความรู้อื่น ๆ ที่เรียนมาเพื่อตอบข้อคำถามในเชิงบูรณาการเนื้อหาได้หรือไม่

References

- Bandhumedha, B., (1992). *Structure of Thai and its usage*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Bradley, D.B. (1873). *Dictionary of the Siamese Language*. Bangkok: Kurusapa Printing
- Lad phrao. [In Thai]
- Changkhwanyuen, W., et al. (2010). *Standard of Thai Language, Vol. 2*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. [In Thai]
- Chamniroksant, D. (2015). *Historical Linguistics and Comparative Tai Language*. Bangkok: Chulalongkorn University. [In Thai]
- Eannachot, A. (2006). *Khmer Language*. (Mimeographed) [In Thai]
- Kanjanawan, N., et al. (1993). *Foundation and Methodologies in Thai Language*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Krantong, B., et al. (2010). *Thai Words borrowed from Pali and Sanskrit*. Bangkok: Union Ultra Violet Co., Ltd. [In Thai]
- Manomaivibool, P. (1985). Thai Words - Loanwords. *Journal of Thai Language and Literature*, 2(2), 84-89. [In Thai]
- Ministry of Education. (2002). *Basic Education Curriculum A.D. 2001*. Bangkok: The Express Transportation Organization of Thailand [In Thai]
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum A.D. 2008*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Ltd. [In Thai]
- Ministry of University Affairs. (2011). *National Thai Language Examinations from 2000-2006*. Bangkok. [In Thai]
- NIETS. *Ordinary National Educational Test (Thai Language) 2007-2020*. (2020). Bangkok: National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). [In Thai]
- Nord, M. (2009). *Degrammaticalization*. Oxford: Oxford University.

- Phongphaibun, S. (1995). *Principles of Thai Language*. Bangkok: Thai Wattana Panit Co., Ltd. [In Thai]
- Pittayaporn, P. (2009). *The Phonology of Proto-Tai*. [Doctoral dissertation]. Department of Linguistics, Cornell University.
- Siriaksornsat, P. (1993). *The Origin and Development of Disyllabic Words Beginning With Kra- and Ka- In Thai*. Department of Thai. Chulalongkorn University. [In Thai]
- The Royal Institute. (2003). *Thai-Thai Dictionary 1999 (The Royal Institute)*. Bangkok: Nanmee books Publication. [In Thai]
- The Royal Institute. (2013). *King Ram Khamhaeng Inscription, Stele No. 1*. Bangkok: Arun Printing Ltd., part. [In Thai]
- Thonglor, K. (2004). *Principles of Thai language*. Bangkok: Ruamsan (1977) Co., Ltd. [In Thai]
- Tongkamwan, C. (1960). *Principles of Khmer Language*. Bangkok: The Royal Institute. [In Thai]